

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

Magyar nyelvű online melléklet - Supplemento online in lingua ungherese

<http://www.osservatorioletterario.net> - <http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/> - <http://www.testvermuzsak.gportal.hu>

Ferrara, 2007. november 30., péntek 16:15

Reflexió a jó modorról és annak hiányáról

Egy, nagy kép alatti - ahol az olasz ex köztársasági elnök, Carlo Azeglio Ciampi kezét csókol Sofia Lorennek (mellette a neje áll) egy színházi előadás szünetében - , eddig szokatlan cikkekre lettem figyelmes a 2007. november 22-i *Il Resto del Carlino* „Alessandra Borghese tekintete” c. rovatában, amelyben a szerző kifogásolja a jó modor hiányát, s kritikus szavakkal illeti a modortalanság mindennapos megnyilvánulásait. Ezt 24 éve tapasztalom Itáliában, de eddig senki – vagy jóformán senki – nem cikkezett erről. Én igen, beküldtem nem egyszer napilapoknak ezzel kapcsolatos észrevételeimet, de nem jelentették meg. Érthető, egy jött-ment – még ha olasz állampolgár is – akkor még *extracomunitarianak* bélyegzett, hogyan is meri kritizálni új hazájának állampolgárait?! Most több mint két évtizednyi neveltlenség, modortalanság tapasztalata után végre egy nálam tíz évvel fiatalabb, olasz, publicista nő, Alessandra Borghese tollából örömmel olvashattam e témájú cikket: no lám, végre született olaszoknak is feltűnik végre az elbugrisodás

magas foka és széles elterjedtsége! Pedig nem lehet arra hivatkozni, mint nálunk, hogy a vörös terror proli diktatúrájának hatása, bár kommunisták itt is voltak és vannak szép számmal, még olyanok is, akik még most is a marxi-lenini ideológia dédelgetői. Most nagyon szívesen hivatkozom erre és egyéb más ezzel kapcsolatos írásra, mert nemcsak az olaszokra vagy más népek modortalanjaira, hanem hazánk fiaira és lányaira is, ugyanúgy vonatkozik és megszívlelendő.

Mit is kifogásol az olasz cikkíró? Mindez nekem sajnos nem újdonság sem otthonról, sem innen: vonaton utazván haza Milánóból Rómába a neveltlenség tipikus megnyilvánulásait konstataulta és nehezményezte: udvariatlanok, kevesen adják át a helyüket, kevesen engedik előre az embereket, tolakodás a másik félrelökésével, a nehéz helyzetben lévő, segítségre szoruló utasoknak, legyenek azok nők vagy férfiak (idősebbek vagy fiatalok) a világ minden kincséért sem segítenének elhelyezni a poggyászat a csomagtartóra, vagy onnan leemelni. Reménytelen, elképzelhetetlen az udvariasság. Ellenben a harsogó mobiltelefonos beszélgetések, amelyekre a kutya sem kíváncsi, de mégis kénytelen az ember elszenvedni, legyen az magán- vagy hivatalos társalgás, az annál jobban dítik az egész utazási időtartam alatt. Az illemhelyek – amelyek valamikor példaképpül szolgáltak a magyarországi vonatokénak állapotával szemben – most már valóban használhatatlanok, mert rettenetes disznóolat hagynak maguk után egyes utasok. Óhatatlanul megfogalmazódik benne a kérdés: mi is az a neveltség? Szerinte a jólneveltség elsősorban az emberi lét szépségének szükséges kiegészítője kell, hogy legyen. Neki a jólneveltség jóérzést jelent, amit elkötelezetten kell gyakorolni a saját életünk minden egyes napján, minden egyes pillanatában, már értelmi nyiladozásunk pillanatától kezdve. Jól tudjuk, hogy nem könnyű jól neveltnek lenni: szükséges ehhez érzékenység, alázatosság, türelem, kedvesség és különösen állandó figyelem. Mindig a lehető legjobban neveltnek mutatkozni kötelesség, de azon kívül kellemes is mind saját magunkkal, mind másokkal szemben, amely még az egyedülálló személyiség tanúbizonysága is, amely elősegíti a szakmai és társadalmi érvényesülést, hírnevet. E cikkében arra is emlékeztet, hogy ezzel kapcsolatban egy jegyzett Tv-újságíró ironikusan azt válaszolta neki, hogy „menjen és mondja ezt egy szerelőszalagnál dolgozó munkásnak...” Ezzel az ironikus válasszal a cikkíró még ma sem ért egyet, mert szerinte a jólneveltség nem társadalmi osztálykülönbségbeli, nem ideológiai problémabeli jellegzetesség, hanem elsősorban az emberi személyiség fontos megnyilvánulási formája. Neveletlen emberekhez járni, olyanokhoz akik nem részesültek jó nevelésben, akik nem is erőltették meg magukat, hogy ezen hiányosságukat pótolják, bizony nagyon kellemetlen, zavaró és nemegyszer visszataszító. Amellett, hogy nem tudnak viselkedni, ezek a modortalán emberek még kisebbségi érzéssel is rendelkeznek, amely esetlenné és félreértésre hajlamossá teszi őket.

A jó modor a jólneveltség gyakorlati értelmezése, a modortalanság a neveltlenségé. S meg kell különböztetni az előzékenységtől, a kedvességtől vagy szívességtől, amelyek a jó modor kiegészítői, de nem szabad pótmegnyilvánulásoknak tekinteni ezeket. A magatartásmód a legapróbb részleteiben, a köszönéstől a hangtónusig, a barátságos mosolyig azonnal és fellebbezhetetlenül minősítik az embert.

BACIAMANO
L'ex presidente della Repubblica Carlo Azeglio Ciampi con a fianco la moglie Franca si intrattiene con Sofia Loren nella pausa di uno spettacolo teatrale

LO SGUARDO DI ALESSANDRA BORGHESE

Elogio delle buone maniere

In treno, per la strada, al lavoro: l'educazione è attenzione per gli altri

di ALESSANDRA BORGHESE

IERI POMERIGGIO tornando da Milano a Roma in treno ho dovuto assistere ancora una volta alle tipiche manifestazioni maleducate che spesso subiamo con inerzia. Pochissimi cedono il passo, le spalle sono all'ordine del giorno, aiutare una signora o comunque una persona più debole a sistemare una valigia è impensabile, le conversazioni telefoniche si svolgono invece rigorosamente ad alta voce e i bagni quasi sempre sono impraticabili. Con lo sguardo perso oltre il finestrino, sfinita da tanta prepotenza mi sono chiesta che cosa sia l'educazione.

INNANZITUTTO credo che l'educazione rimanga il necessario completamento della bellezza dell'essere umano. Per me l'educazione è buon senso, un qualcosa che va praticato con impegno, ogni giorno

e attimo della propria vita, a partire dall'età della ragione. Sappiamo bene però che non è cosa facile essere ben educati: richiede sensibilità, umiltà, pazienza, gentilezza e, soprattutto, costante attenzione. Dimostrare il più possibile di essere educati, oltre che un dovere e un piacere verso se stessi, è prova di una spiccata personalità, e favorisce l'affermazione professionale e sociale. Ricordo a tal proposito che un noto giornalista televisivo mi ribatì ironicamente dicendomi «lo vada a raccontare a un operaio che lavora in catena di montaggio...». Questa affermazione non mi trova affatto d'accordo neanche oggi, perché l'educazione non è una distinzione di classe sociale, un problema ideologico ma piuttosto un tratto importante della personalità umana. Frequentare persone ineducate, gente che non ha ricevuto una buona educazione e non ha fatto nessuno sforzo per supplire a tale mancanza, è imbarazzante, faticoso e talvolta sgradevole. Oltre a non sa-

persi comportare, i maleducati hanno spesso anche qualche complesso d'inferiorità che li rende goffi e inclini ad equivocare.

DETTAGLI
Comportarsi bene è un biglietto da visita inequivocabile

serne il surrogato. Il modo di comportarsi, in ogni dettaglio, dal saluto all'abbigliamento al tono di voce, ad un sorriso accogliente ci faranno classificare in modo immediato e inappellabile.

LE BUONE maniere sono quindi la traduzione pratica dell'educazione; quelle cattive, della maleducazione. Vanno distinte dalla cortesia, gentilezza o cordialità, che ne sono il complemento, ma non devono esserne il surrogato. Il modo di comportarsi, in ogni dettaglio, dal saluto all'abbigliamento al tono di voce, ad un sorriso accogliente ci faranno classificare in modo immediato e inappellabile.

DOBBIAMO realmente rassegnarci alle cattive maniere? Da dove nasce il diffuso egocentrismo che tanto ha contribuito al degrado dei costumi? Non ci resta altro che accettare e subire tanta volgarità? Senza dubbio, anche in un mondo che mira alla carriera e all'auto-affermazione, c'è ancora bisogno di

attenzione per l'altro. L'accoglienza e la solidarietà sono alla base della nostra cultura. Per questo c'è ancora posto per l'altruismo, la generosità, e la cortesia. Non sono forse proprio la diffusa villania e la generale indifferenza che alimentano il bisogno di valori cristiani come l'amore per il prossimo, la tolleranza, la comprensione? Tuttavia, in una società dove i bisogni fondamentali dell'uomo sono soddisfatti, in cui perfino il superfluo è importante, deve pur esserci spazio per una civile convivenza. Là dove non si tratta più solo di calmare la fame e di avere un tetto per le notti gelide, non dovrebbe essere poi così difficile essere cordiali e generosi. Anche per questo la diplomazia e la cortesia non sono affatto nemiche della carriera, la moderazione e la riservatezza non sono necessariamente il contrario dell'ambizione. Certo bisogna potersi permettere di essere generosi e altruisti, di essere cordiali e disponibili. Ma questa forma di convivenza civile non è forse uno status-symbol ancora più importante che avere una bella macchina o un look alla moda?

OGGI ONLINE SU
Quotidiano **OGGI**
LE BUONE MANIERE
Lo sguardo della principessa Borghese si posa sulla questione della buona educazione. Esiste ancora? Tu che cosa ne pensi? Clicca sul canale cultura
www.quotidiano.net

A cikkíró jogosan kérdezi, hogy valóban bele kell törődnünk a modortalanság megnyilvánulásaiába? Honnan ered ez a szélesen elterjedt egocentrizmus, amely ily nagyon degradálta a jó erkölcsi szokásokat? Rákérdez a számtalan vulgáriságra, amiben részünk van nap mint nap, s bizony nem nyugszik bele, hogy ezt is beletörődéssel tűrjük. Mindezen negatív, emberi magatartás okának a szélteben-hosszában elterjedt faragatlanságot és az általános közönyösséget jelöli meg, amelyek elengedhetetlenül táplálják a keresztény értékek, a felebaráti szeretet, a megértés, a türelmesség szükségességét, mint ezek negatívumoknak az ellenszerét.

Igen, de mégis hogyan juthatott el a mai ember idáig? Szerintem azért, mert a családok legnagyobb részében a szülőknek – természetesen tisztelet a kivételnek – nem volt gyerekszobája, a jólneveltséget nem szívta magába az anyatejjel, otthon a nyiladozó értelmű gyermek nem látta a jó példát, de hogyan is, ha szülei sem? Nem volt, honnan hozzák magukkal. Ráadásul az olasz családoknál elsősorban az anyát terheli a felelősség, mivel az anyákra hárul most is elsősorban a gyermeknevelés. De hogyan neveljenek jól, hogyan tanítsák gyermekeiket a jó modor legapróbb árnyalatira is, ha ők maguk sem részesültek benne,

környezetükben soha nem látták? Ráadásul az iskola sem nevel, amely valamelyest pótolhatná a hiányt, hiszen sokszor a csemeték inkább hallgatnak a családon kívüliekre, mint a szülőkre. De az iskola is hogyan neveljen, ha a tanáraik – itt is tisztelet a kevés kivételnek – még a szaktárgyaikat sem tudják tisztességesen oktatni, hát még nevelni?!? Akik kikerülnek még az ún. tanárképző karokról (magistero), azok sem tudják mi fán terem az oktatás és a nevelés, hogyan állhatnának hivatásuk magaslatán?! Nincs pedagógiai képesítésük, vagy ha véletlenül lenne, nem ér semmit. Ha születésüktől fogva nincs a vénájukban az oktatói és pedagógusi hajlam, akkor bizony mindennek nevezhetők, csak éppen nem tanároknak, pedagógusoknak! Ahogy kikerülnek az egyetem padjaiból, tanítási gyakorlat nélkül kezdik meg oktatói munkájukat a gyerekeken kísérletezve. Felnőtt, egyetemista gyermekem tanárai közül, ha kettőt találtam vérbeli tanárnak, pedagógusnak. A javarészt alkalmatlan tanáraik meg is keserítették az ő – nagyon jó előmenetelű tanuló volt akkoriban is – és osztálytársai életét. Úgyhogy nincs mit csodálkozni azon, hogy vademberek társadalmában vagyunk kénytelenek élni, mert sajnos azok vannak nagyobb számmal. A média meg még csak rátesz egy adaggal, bár imitt-amott kezdenek olyan műsorokat is közvetíteni, ahol a jólneveltség megnyilvánulási formái dominálnak. De a modortalanok, neveletlenek észre veszik-e, hajlandók-e megváltozni? Kötvé hiszem, hiszen még figyelmeztetés ellenére sem igyekeznek valóban civilizáltan viselkedni. Itt van például egy mindennapi tapasztalatom: a lépcsőházunkban felcseperedett csemeték, akik már felnőttek, s már nagy, kamasz, 16-17 éves gyerekeik is vannak, családostul visszajárnak, de se ők, se a csemetéik fel nem érik ésszel, hogyha valahová, idegen helyre bemennek, illik köszönni annak, akivel ott találkoznak, s nem majdnem fellökni, ki nem térni az útból. Még akkor is, ha nem ismeri a vele szembejövőt. Nem, bunkó módon, mint a birkák beállítanak – még ezek az állatok is különbek, mert legalább kikerülik az útjukba álló akadályt (!) -, köszönés nélkül, trappolva, ordítva vonulnak fel az első emeletre, mintha csak ők léteznének ezen a földön, s különösen a mi lépcsőházunkban. Nemhogy tahó módon nem köszöntik az itteni lakókat, de még tekintettel sincsenek a ház lakóira. Még diszkréten járni sem képesek. Én éreztem kényelmetlenül magam velük való találkozáskor. Nem is álltam meg, megjegyeztem nekik, hogy illik köszönni, ha belépnek valahova, jó ha tudják, s szüleiknek is átadhatják, hogy ők is tanulják meg a helyes viselkedést. Természetesen falra hányt borsó, minden egyes nagyszüleikhez vonulásuk alkalmából, szüleikkel egyetemben, ugyanolyan tahó a viselkedésük. Ráadásul az anya mint logopédus tanítja a kisiskolásokat! Se a szüleiktől, se nagyszüleiktől, ahová visszajárnak, nem kaptak helyes nevelést. Vagy, hogy ne említsem szemben lévő szomszédaink nálam négy évvel idősebb lányát (neonyugdíjas iskolaigazgató) és férjét (neonyugdíjas orvos és aktív festő) – akik férjemmel korosztályabeliek (a férfi ugyanannyi idős, mint hatvanéves férjem) – és felnőtt gyerekeiket. Az asszony szüleivel elég szoros kapcsolatban vagyunk, szükség esetén kölcsönösen egymás segítségére voltunk és vagyunk s ennek ellenére, amikor hazajönnek Ferrarába, majd belénk botlanak, bárgyú képpel bámulnak ránk, noha tudják is, hogy kik vagyunk, de ki nem böknének egy „Jó napot”-ot sem jövetelükkor, ha véletlenül összefutnak velünk, annak ellenére sem, hogy példát mutatva köszöntöttük őket. Ők érkeztek kintről, még ha személyesen be sem lettünk mutatva egymásnak, ismeretlenként is nekik illene köszönniük az itt lakóknak, ha találkoznak velük. Hiába, értelmi szintjük eddig nem ér fel, s ezt még a nagy fokú bunkóságuk még csak tetőzi. Ez van: aki tahó, az tahó, nincs erre semmi más magyarázat, így ne csodálkozzon senki, hogy saját maguktól sincs belső késztetésük a jó modor elsajátítására. Így édes keveset tehetünk, sajnos el kell – nem túrnunk – szenvednünk az ilyen tahóságokat s az ezeknél még durvább megnyilvánulásokat; s még ki sem tértem a neveletlen étkezési szokásaikra, amelyeket tapasztaltam éttermekben és otthonaikban egyaránt: ahogy esznek, isznak, no, meg ha nők vannak az asztaltársaságban akár otthonukban, akár nyilvános helyeken, mennyire figyelmen kívül hagyják az olasz férfiak: eszükbe nem jutna – megint csak tisztelet a nagyon kevés kivételnek -, hogy a hölgyek poharába italt öntsenek – no meg milyen sorrendben illik, arról ne is beszéljünk! - és még sorolhatnám neveltetésbeli súlyos hiányosságukat!... Az éttermi felszolgálásoknál is java részt, még az előkelő helyeken is a felszolgálók nagyon nem ismerik az illetet. De még arról sem szóltam, hogy egyáltalán hogyan viselkednek a férfiak a nőkkel utcán, egyéb nyílt, publikus helyeken stb. A legapróbb jeltől rájönni ki faragatlan, ki nem.

A fenti cikkíró témájához kapcsolódik egy, a múlt nyáron olvasott írás egy hazai kolléganőm tollából, amit aktuálisnak tartok itt felidézni, s amelyre a cikk megjelenését követő napon a *Testvérműzsák* magyar nyelvű kiegészítő portálon reagáltam is, amit az alábbiakban itt is közlök.

Miről is írt vezércikkében Pécsi Györgyi, amire nyomatékosan felhívom a figyelmet?

Megjegyezte, hogy hazánkban manapság nincs szokásban a hölgyeknek adott kézcsók – ha mégis kezét csókol valaki (rendszerint idősebb) férfiú, szinte biztosak lehetünk abban, hogy az illető vagy polonista vagy erdélyi születésű, neveltetésű. Amikor a nyolcvanas évek elején el kezdett Lengyelországba, Erdélybe utazgatni, első megrendítő élménye a kézcsók volt. Nálunk – írja - az úri Magyarországról itt ragadt afféle nyálasságnak számított a kézcsók, ott meg, furcsa módon, a tisztelet, a megtisztelés jele volt. Különösen Lengyelországban lepte meg, hogy egészen kicsi lánykáknak (pana) is kezét csókolta akár nagyapányi férfiak is – amit a kis panák bájos mosollyal nyugtáztak.

A kézcsóktól ma is zavarba jön – írja -, hangsúlyozza, hogy bőven megelégszik egy karakteres kézszorítással, de azt, mint minimális tiszteletet el is várja.

Nem tetszik a mobiltelefonos tapasztalata sem, s igaza van. Íme: „a mobiltelefonon [...] ilyen 'hangfekvésű' üzenet jelent meg: új hangüzeneted érkezett. Hát, először is káromkodtam egy cifrát – ne tegezz, te...! Aztán megpróbáltam fölhívni a szolgáltatót, hogy az én telefonomra szíveskedjenek továbbra is magázó módon üzeneteket küldeni. A szolgáltató, aki kapcsiból letegez, géphangon jelentkezik, közli: kapcsoljon ide-oda-amoda. Egy sorozat után az ember nem kapcsol tovább, hanem mond egy még cifrábbat, egészen közvetlen stílusban – nem idézném magamat.

Csendőrré pertu – ez a szabatos neve annak a kommunikációs viszonynak, amikor valaki letegez egy másik embert, az a másik pedig nem tiltakozhat ellene.

Irodalmi előzményei is számosak, elég utalni Lacfi nádorra (Arany János: Toldi): hé, paraszt! Közönségesen: az emberi méltóság semmibe vétele. Divatos fogalomhasználat: verbális diktatúra. Diktatúra, akkor is, ha a reklámokon keresztül ismeretlenek napjában ezerszer is letegeznek – legalább is itt, a Kárpát-medencében, ahol más akusztikája van az effajta pajtáskodásnak (csendőrré pertu). Ezeket a jópofi, bizalmaskodó tegező reklámokat igyekszem megjegyezni magamnak: aki lehülyéz, aki kapcsiból letegez, annak az árujából, köszönöm, nem kérek. Ami a mobilt illeti: körülnézek, talán találok 'magázó' szolgáltatót is, ha nem, visszaadom a készüléket.

Tudom, persze, nem kéne hogy (látszólag) apróságon így 'fölmenjen az agyvizem'. De fölmegy! Érdekes megfigyelésem viszont (lehet, nincs igazam), hogy ahogy csökken a könyvolvasás (márpedig radikálisan csökken), úgy lomposodik, tramplisodik el a közbeszéd (szintűgy radikálisan). Nem kellene pedig sokat olvasni, elég volna az elemi iskolai kötelezőket, de azokat figyelmesen.

Jól emlékszem, a Légy jó mindhalálíggban az aprócska Nyilas Misit a nagytekintélyű debreceni professzorok bizony nem tegezték; és A Pál utcai fiúk két ellenséges csapata is magázta a másik csapat ugyanazon korú fiatalját. És a kis Nemecsek szülei is magázták a fiúk barátait – és lám, mégsem arra gondoltam, gyerekfővel sem, hogy 'istenem, de nagy bunkók', hanem arra, hogy azoknak az embereknek pontos fogalmuk volt az emberi méltóságról! [...]” (Ld.: [Lectori salutem](#))

Most pedig íme, amit akkoriban melegében reagáltam:

„Nagyon is ajánlom Pécsi Györgyi írását, aminek minden sorával teljesen egyetértek.

Sokan tanulhatnak belőle mind a tegezést (én kifogásolom az internetes tegeződést is), mind a kézcsókot illetően. Rájuk fér. (Az elterjedt bunkó "csókolom" köszönést is beleértem, amiről ebben a cikkben nincs említés.)

Én kisgyerekkoromtól a kézcsók általi tisztelethez szoktam hozzá. Környezetemben, társaságokban, ahol megfordultam még a tegező viszonyban állók között is: "Kezedet csókolom"-mal köszöntek az asszonyoknak, kisasszonyokba lépett hajadonoknak, s kezet is csókoltak. Nekem ez természetes volt. (Anyai nagyapám, amikor felkereste édesanyámat a munkahelyén "Kezedet csókolom, kislányom"-mal köszöntötte; nekem, a 18/19 éves unokájának, nálunk tartózkodásukkor - a nagymami is vele volt - így köszönt meg a feltálat ebédet: "Kezedet csókolom kis unokám!")

Az elbunkósodott hazánkban és külföldön egyre ritkább lett ez a köszönési forma. De azért, szerencsére, még vannak úriemberek nemcsak az idősebb korosztályból, hanem fiatalabbak körében is. Itt példaként hadd említsem meg még a Kádár-rendszerből származó, élénken emlékezetemben élő élményemet: egyik nyári hazamenetelem során, a veszprémi Bástyá áruházban, férjem társaságában, összefutottam egykori tanítványommal, Szalai Tibivel, aki mint alacsony növésű, szőke, szemüveges kisfiúcskaként volt lelki szemeim előtt, hiszen az 1983-as tanév befejezése óta nem láttam, már csak azért sem, mert abban az esztendőben elkerültem Magyarországról. Mivel én nem láthattam, ő köszönt rám hátulról: "Kezét csókolom, tanárnő!" Erre hátrafordultam, s szembe találtam magam egy daliás, csinos fiatalemberrel. Örövendezve kezet nyújtottam neki, de nagy meglepetésemre - mivel ettől a gesztustól a **magyarországi** családi, rokoni, közvetlen baráti és ismeretségi körömon kívül elszoktam -, egyszerű kézszorítás helyett, ahogy illik, mélyen meghajolva - nem a női kezet magasba, a szájhoz emelve! - kezet csókolt.

De, hogy még mást is mondjak: tiszteletből, köszönetnyilvánításként nem átalottam és nem átallok kezet csókolni drága szüleimnek, néhai nagyszüleimnek, néhai anyósomnak - aki ehhez bizony életében nem volt hozzászokva taljánéknál -, sőt megtörtént közöttünk testvérek között is megköszönvén a fáradságos munkát. Így illik. Így illene. No, de hazánkban a fél évszázados, proli vörös rendszer ezt is igyekezett kiirtani, mint sok más erkölcsi értéket, úri gesztust. Szerencsére nem mindenkinél érték el célt!" (Ld. *Testvérmúzsák* weblapján a „[Megszíveleendő!](#)” c. írást, 2007.07.06. 11:16)

Befejezésül két régebbi élményemet említeném meg. Az első, az volt, amikor 4-5 éves gyermekemről hallottam magától a mesélőtől és ugyanez visszajött másoktól. Akkoriban zenekonzervatóriumi tanulmányokat folytattam, s délelőtti hetenként 2 x 2 órában zongoraórára is kellett mennem. Az akkor 4-5 éves kislányom belázasodott, nem vihettem az óvodába, én nem halaszthattam el a zongoraórámat sem. Így a fent említettek nagyanyja - aki hetenként egyszer járt fizetés ellenében kisegíteni - vigyázott az otthon maradt kislányomra, aki mellett vasalt is. Széltében-hosszában mesélte az egész épületben és az utcánkban, hogy ilyen kislányt még nem látott: „Odajött hozzám, megcsókolta a kezem és azt mondta: «Magdaléna

néni, nagyon szépen köszönöm, hogy segíteni tetszik az édesanyámnak, akinek olyan sok munkája van, s ráadásul tanul is.» Évekig hallottam vissza mind tőle, mind másoktól az utcánkban! A másik eset meg alsó- és felső tagozatos korából való, amikor szülői értekezleten és fogadóórákon minden egyes alkalommal a tanítónői és tanárnői kiemelték leányom jólneveltségét, hangsúlyozván, hogy életükben nem volt arra precedensük, hogy a tanítványok előre engedték volna őket az ajtóban, kapuban. Lányom viszont minden egyes alkalommal ezt tette, soha nem surrant ki előttük!... Meg is jegyzi most is, hogy egyetemista társai között, különösen a fiúk részéről, mennyi a bugris vagy bunkó. Olaszul „burini”. Számtalanszor mondja, hogy nem tudnak viselkedni az olaszok! Pedig ő inkább az olaszokhoz áll közelebb, mint a magyarokhoz, érhető, hiszen itt nőtt fel, az itteniekkel volt és van szorosabb embertársi kapcsolata. Annak ellenére, hogy gyakran jártunk vele haza Magyarországra, ott, a rokonság ellenére, összességében kívülállónak érezte magát.

Csakis azt tudom mondani, ha gyerekek a családban nem kapják meg a kellő nevelést, otthon nap mint nap nem látják a helyes viselkedésmódokat, akkor soha az életben nem tanulják meg és továbbtenyésztik a tahók társadalmát. Ezek a modortalan emberpéldányok sajnos egyre jobban szaporodnak, mint ahogy az olaszországi, a hazai és az egész világon tapasztalható neveletlen érintkezési- és viselkedési formák tanúsítják. Persze, és szerencsére, azért ritka kivételek akadnak, de ez ugyancsak elenyésző, sajnos...

Gondolom, mint ahogy nyilván az előző cikkek, ezen írásom gondolatai is leperegnek, falra hányt borsó marad, ha egyáltalán elolvassák. Ha igen, s nekem ugranak, akkor az azért van, mert telibe talált. Akkor már megérte megírni ezt a cikket! Az már más kérdés, hogy hajlandók lesznek-e pozitívan megváltozni, neveltetési hiányosságukat pótolni...

Valamikor az volt a szokás, hogy az ilyenek igyekeztek minden jólneveltségi megnyilvánulást, minden illemszabályt ellesni, elsajátítani az ún. úrfiúktól... Most inkább az ellenkezője tapasztalható. Bizony nem dicsőség!

© **B. Tamás-Tarr Melinda***

** Dr. Bonaniné Tamás-Tarr Melinda/Prof.ssa Tamás-Tarr Melinda Bonani Dr. (Ld. [E-névjegy](#), [portré](#), [curriculum](#))*

**Javítás:
2007. december 01. 10:30**